
Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ «ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ»

Ανδρέας Μήτσου, *Ο αγαπημένος των μελισσών*

(Καστανιώτης, 2010)

Γράφει ο Κώστας Μπαλάσκας

Είσαι αλαφοόσκιωτος εσύ, Κύψελε... Και βλέπεις ό,τι δεν πρέπει να βλέπει ο άνθρωπος – τ' αόρατα· κι ακούς ό,τι δεν πρέπει ν' ακούει ο άνθρωπος– τα μηνύματα που φωνάζουν.

N. Καζαντζάκης

Ο Ανδρέας Μήτσου έχει να επιδείξει ένα πλούσιο πεζογραφικό έργο: έξι συλλογές διηγημάτων (η συλλογή *Σφήκες* βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών το 2002) δυο μυθιστορήματα (*Τα ανίσχυρα ψεύδη του Ορέστη Χαλικιόπουλου*, που έλαβε το Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος το 1996, και *Ο σκύλος της Μαριό*) μια βραβευμένη επίσης νουβέλα (*Ο κύριος Επισκοπάκης*, 2007) αποτελούν μια σημαντική –και αναγνωρισμένη άλλωστε– κατάθεση, ενώ κυκλοφορεί ήδη το νέο μυθιστόρημά του *Ο αγαπημένος των μελισσών* (Καστανιώτης, 2010).

Θεωρώ τον Α.Μ. από τους πιο προικισμένους σύγχρονους πεζογράφους μας, που ανανεώνει ουσιαστικά την πράξη της αφήγησης με την ευρηματική φαντασία, την ανατρεπτική μυθοπλασία και τη λοξή-τεθλασμένη γραφή του· στο έργο του ο Α.Μ. αξιοποιεί και ανασυνθέτει με τρόπο προσωπικό τα διδάγματα του μοντερνισμού (αιφνιδιασμός και έκπληξη με το απροσδόκητο, με τη συμπλοκή πραγματικότητας και ονείρου, με βαθιές ρωγμές στην αληθοφάνεια) φτάνοντας σε μεταμορφωμένες προσμειξείς.

Ο Α.Μ. δεν ανήκει στους παραμυθάδες, δε γράφει τη ζωή του, δεν εξομολογείται, δεν κάνει reality, δε φλυαρεί. Το έργο του είναι προϊόν δημιουργικής φαντασίας και συνθετικής δύναμης, η φόρμα του είναι μετρημένη, ο λόγος του πυκνός και μεστός, η γλώσσα ευθύβολη, η αφήγησή του εμπλουτισμένη με θεωρητικό στοχασμό που ενίοτε «φεύγει» σε φιλοσοφικού-δοκιμιακού τύπου παρεκβάσεις με συγκεκριμένες διακειμενικές αναφορές. Βέβαια σε πρώτο πλάνο, στο «ισόγειο» ας πούμε της αφήγησης, κυκλοφορεί μια ιστορία η οποία συνήθως είναι εμποτισμένη με αστυνομική ίντριγκα και η εξέλιξη της οποίας κρατάει το ενδιαφέρον του ανα-

γνώστη σε εγρήγορση Ωστόσο η αφήγηση έχει και υπόγειους χώρους απ' όπου αναδύονται ήχοι και μυρωδιές: υλικά του ασυνείδητου, μνήμες και βιώματα από το πηγάδι, αγωνίες, άγχη, εμμονές, αυτά που δίνουν στην αφήγηση τραγικό βάθος.

Ελληνική μυθολογία, λαϊκές παραδόσεις, θρύλοι του βορρά υπόκεινται στο νέο μυθιστόρημα του Α.Μ. και τροφοδοτούν τη μυθοπλασία με την οιονεί αστυνομική κι εδώ ίντριγκα. Αλλά επειδή κατ' Αριστοτέλη «ο φιλόμυθος φιλόσοφος πως εστί» η λειτουργία του μύθου συνδέεται με το θέμα του χρόνου· πιο συγκεκριμένα με τον πανικό που δημιουργεί το ανελέητο πέρασμά του καθώς ακούεται όλο και πιο ευδιάκριτο το γάβγισμα του θανάτου. Ορισμένα μάλιστα κομμάτια του μυθιστορήματος (π.χ. σελ. 60-62 και κυρίως 131-136) εμπεριέχουν μια φιλοσοφική θεώρηση του Χρόνου σε σχέση με το Είναι και με την ανθρώπινη ζωή.

Ο ήρωας του μυθιστορήματος Καθηγητής Μπρούνο Γκούσταφσον, ανθρωπολόγος και ελληνολάτρης, είναι 59 ετών –όσο και ο Α.Μ. όταν γράφει το μυθιστόρημα (2009)– στο κατώφλι του πρώτου γήρατος. Πανικοβλημένος ο Σουηδός καθηγητής «κλέβει» τη ζωή του 20 χρόνια νεότερου «σωσία» του Αριστείδη Μαργαρίτη, φιλόλογου (τα αρχικά του ονόματος και η ιδιότητα συμπίπτουν με του συγγραφέα) που κατάγεται από τη Θήβα και κατοικεί στην Κόρινθο (μύθος του Οιδίποδα) με τον οποίο γνωρίστηκε στη Ναύπακτο ένα καλοκαίρι. Τον θάβει σ' ένα πηγάδι «στο τρίστυλο της Φωκίδος». Ο γλυκός και αμέριμος (νέος γαρ) σωσίας είχε το χάρισμα να μαζεύει επάνω του τις μέλισσες, οι οποίες μετά 20 έτη και αφού συμβαίνουν διάφορα, θα αποκαλύψουν το έγκλημα σε μια από τις ωραιότερες εικόνες της λογοτεχνίας μας (σελ. 152-154).

Ενώ η ιστορία εκτυλίσσεται σε πραγματικό χρόνο 20 ετών η εξέλιξη (η ανακύκλωση θα έλεγα) περιορίζεται σε επιλεγμένα περιστατικά που αφηγούνται εναλλακτικά ο τρίτοπρόσωπος αφηγητής (που εκθέτει, εξηγεί, σχολιάζει, συνοψίζει), ο καθηγητής και κυρίως η εγγονή του καθηγητή εικοσάχρονη Μπριγκίτα που αναζητώντας τον πατέρα της (το νεκρό Αριστείδη) φτάνει τελικά στο τρίστυλο της Φωκίδας και στο αποκαλυπτικό χαλί των μελισσών.

Όλα στην αφήγηση είναι ρευστά, ονειρικά, μαγικά, παράξενα και απαιτούν από τον αναγνώστη εκείνο το ελάχιστο ποσοστό καλής πίστης ώστε να λειτουργήσει η σύμβαση, η προϋπόθεση κάθε επαφής με την τέχνη. Η λειτουργία της, αίροντας τα γιατί και τα πώς, καθιστά απολαυστική την ανάγνωση του μυθιστορήματος και αναδεικνύει τις λογοτεχνικές αρετές του Ανδρέα Μήτσου.